

Rozwój rynku: Soki i ekstrakty roślinne (CN 13) — 2015–2025

Wprowadzenie

Handel zagraniczny Unii Europejskiej produktami objętymi działem CN 13 – obejmującym szelak, gumy, żywice oraz pozostałe soki i ekstrakty roślinne – wykazywał w latach 2015–2025 wyraźny wzrost wartości przy jednocześnie umiarkowanych zmianach wolumenu. Dane z tego okresu ukazują sektor, który przeszedł z fazy stabilnego wzrostu w dynamiczny okres silnych szoków cenowych w 2022 r., po którym nastąpiła częściowa korekta. Unia Europejska pozostawała eksporterem netto – nadwyżka handlowa wzrosła z 233 mln EUR w 2015 r. do 256 mln EUR w 2025 r. – lecz za tymi zagregowanymi liczbami kryją się istotne zmiany w strukturze geograficznej, specjalizacji państw członkowskich oraz w relacjach cenowych między importem a eksportem.

Poniższy raport analizuje ewolucję unijnego handlu w tym dziale w trzech przekrojach: źródła wzrostu wartości, przebudowa kierunków wymiany oraz zjawiska szokowe i zmienność. Wnioski opierają się wyłącznie na danych pochodzących z ogólnego przeglądu handlu oraz towarzyszących im modułów.

Silny wzrost wartości handlu przy stagnacji ilościowej – dominacja efektu cenowego

W całym analizowanym okresie wartość unijnego eksportu wzrosła o 44,1% (z 1 147 mln EUR w 2015 r. do 1 652 mln EUR w 2025 r.), natomiast import zwiększył się aż o 52,9% (z 914 mln EUR do 1 397 mln EUR). Dane w ujęciu ilościowym odsłaniają jednak zupełnie inną historię.

Eksport – wzrost napędzany wyłącznie przez ceny

Ilość wywożonych towarów spadła z 127,4 tys. ton do 122,5 tys. ton (–3,8%), co oznacza, że cały przyrost wartości eksportu został osiągnięty dzięki podwyżkom cen jednostkowych. Średnia cena eksportowa wzrosła z 9 006 EUR/t do 13 489 EUR/t (+49,8%), z rekordowym poziomem 15 948 EUR/t w 2022 r. Ten skok cenowy jest widoczny szczególnie w segmencie soków i ekstraktów roślinnych (kod 1302), gdzie cena eksportowa poszybowała z 8 841 EUR/t w 2015 r. do 16 385 EUR/t w 2025 r. (+85,3%), podczas gdy cena szelaku i gum naturalnych (1301) wzrosła z 3 619 EUR/t do 6 201 EUR/t (+71,3%).

Import – efekt mieszany: wolumen i ceny

Po stronie importu wolumen zwiększył się wyraźnie – z 206,2 tys. ton do 271,8 tys. ton (+31,8%) – przy znacznie łagodniejszym wzroście cen (+16,0%, z 4 430 EUR/t do 5 138 EUR/t). Oznacza to, że wzrost wartości importu był w większym stopniu napędzany większymi dostawami fizycznymi niż drożącym surowcem. Co ciekawe, ceny importowe segmentu 1302 pozostały praktycznie stabilne (od 5 943 EUR/t do 6 326 EUR/t, +6,5%), podczas gdy w segmencie 1301 zanotowały umiarkowany wzrost (z 2 062 EUR/t do 2 712 EUR/t, +31,5%).

Poniższa tabela ilustruje kluczowe wskaźniki w wybranych latach.

Wskaźnik	2015	2020	2022 (szczyt)	2025
Eksport (mln EUR)	1 147	1 523	2 052	1 652
Import (mln EUR)	914	1 110	1 637	1 397
Eksport (tys. ton)	127,4	128,1	128,7	122,5
Import (tys. ton)	206,2	221,9	367,8	271,8
Cena eksportowa (EUR/t)	9 006	11 890	15 948	13 489
Cena importowa (EUR/t)	4 430	5 004	4 451	5 138

Źródło: Ogólny przegląd handlu.

Wniosek: UE umocniła swoją pozycję jako dostawca wysoko przetworzonych, drogich ekstraktów roślinnych, podczas gdy importuje głównie tańsze surowce i półprodukty w rosnących ilościach.

Przebudowa struktury geograficznej: nowe centra dostaw i anonimowe kierunki eksportu

W ciągu dekady zmieniło się zarówno grono kluczowych dostawców, jak i odbiorców unijnych produktów. W imporcie doszło do znacznej koncentracji, natomiast w eksporcie pojawił się nowy, bardzo duży kanał „nieokreślony”.

Koncentracja importu i nowi dostawcy

Indeks Herfindahla-Hirschmana (HHI) dla wartości importu wzrósł z 900 do 1 208 (+34,2%), co świadczy o coraz większym skupieniu dostaw w rękach kilku krajów. Szczegółowe dane o koncentracji potwierdzają, że za ten trend odpowiadają przede wszystkim trzy podmioty:

- **Chiny** – import wzrósł ze 169 mln EUR do 375 mln EUR (+122,5%), osiągając w 2022 r. prawie 396 mln EUR.

- **Indie** – wzrost z 128 mln EUR do 226 mln EUR (+76,6%).
- **Wietnam** – spektakularny skok z 0,07 mln EUR do 22,7 mln EUR (+34 139%), napędzany głównie przez gwałtowny wzrost wolumenu po szoku cenowym w 2017 r.

Tradycyjni dostawcy, tacy jak Sudan (wzrost o 36,4%) i Brazylia (+35,6%), również zwiększyli wartość sprzedaży, ale w znacznie mniejszej skali. Jednocześnie handel z Wielką Brytanią po brexicie osłabł – import spadł o 3,8%, a punkt zwrotny nastąpił w 2021 r., gdy odnotowano załamanie cen o 28,3% (szczegóły w dalszej części raportu).

Partner importowy	2015 (mln EUR)	2025 (mln EUR)	Zmiana (%)
Chiny	168,7	375,2	+122,5
Indie	128,0	226,1	+76,6
Sudan	69,4	94,6	+36,4
Brazylia	26,7	36,1	+35,6
Wietnam	0,07	22,7	+34 139

Źródło: Główni partnerzy handlowi.

Eksport – tajemniczy wzrost kategorii „nieokreślonej”

Po stronie eksportu, oprócz stabilnego wzrostu na rynek USA (+42,1%, do 390 mln EUR) i Chin (+49,7%), uwagę zwraca gwałtowny przyrost wartości do „Krajów i terytoriów nieokreślonych ze względów handlowych lub wojskowych”. Wartość eksportu do tej kategorii wzrosła z 19,7 mln EUR do 198,6 mln EUR (+908,5%), stając się drugim co do wielkości odbiorcą. Może to wskazywać na transakcje o charakterze niejawnym, dostawy dla organizacji międzynarodowych lub reeksport przez kraje trzecie. Jednocześnie gwałtownie spadł eksport do Rosji (−46,3%), co jest bezpośrednim skutkiem sankcji, oraz umocniły się dostawy do Meksyku (+52,5%) i Szwajcarii (+72,3%).

Partner eksportowy	2015 (mln EUR)	2025 (mln EUR)	Zmiana (%)
Stany Zjednoczone	274,4	389,9	+42,1
Kr. i teryt. nieokreślone	19,7	198,6	+908,5
Chiny	62,8	94,0	+49,7
Wielka Brytania	86,2	101,1	+17,3
Rosja	73,5	39,5	−46,3

Źródło: jw.

Wniosek: Strona podaźowa handlu staje się coraz bardziej skoncentrowana na Chinach i Indiach, podczas gdy strona popytowa cechuje się tajemniczym wzrostem anonimowych odbiorców, co może wpływać na przejrzystość unijnych statystyk handlowych.

Wysoka zmienność i wstrząsy cenowe w latach 2017–2022

Sektor plant extracts w analizowanym okresie doświadczył kilku gwałtownych szoków cenowych, które ukształtowały dzisiejszy obraz handlu. Moduł zmienności i wstrząsów identyfikuje najważniejsze z nich.

Szok podażyowy z Wietnamu – 2017 r.

Najsilniejszym zarejestrowanym epizodem był skok ceny importowej z Wietnamu w 2017 r. Cena jednostkowa wzrosła wtedy o 588,7% w stosunku do okresu bazowego (2015–2016), z 855 EUR/t do 5 887 EUR/t, przy nieproporcjonalnie małej zmianie wolumenu. Po tym jednorazowym szoku nastąpił gwałtowny wzrost ilościowy (do 95,4 tys. ton w 2022 r.) przy stopniowo normalizującej się cenie, co sugeruje trwałe otwarcie nowego kanału dostaw – prawdopodobnie agar-agaru lub innych zagęszczaczy.

Szoki cenowe w imporcie – Wielka Brytania i Chiny

W 2021 r. import z Wielkiej Brytanii odnotował spadek ceny o 28,3% (z 8 351 EUR/t do 5 990 EUR/t), co zbiegło się z wprowadzeniem barier pozataryfowych po brexicie i spadkiem wolumenu o 16%. Z kolei w 2022 r. ceny importowe z Chin wzrosły o 38,4% (do 18 934 EUR/t), przesuwając chiński import w kierunku wyższych segmentów cenowych.

Eksportowy szok 2022 r. – efekt ogólnoświatowy

Rok 2022 przyniósł jednoczesny wzrost cen eksportowych na wielu rynkach. Najsilniejsze zarejestrowane skoki to:

- **Australia** – cena eksportowa wzrosła o 101,4% (do 28 720 EUR/t),
- **RPA** – wzrost o 56,8% (do 14 313 EUR/t),
- **USA** – wzrost o 35,7% (do 19 914 EUR/t).

Wolumeny wywozu pozostały przy tym w większości stabilne lub nieznacznie spadły, co oznacza, że w 2022 r. UE skorzystała z przejściowego okna wysokich cen na światowych rynkach ekstraktów. W latach 2023–2025 ceny te częściowo wróciły do poziomów wyjściowych, jednak średnie ceny eksportowe pozostały wyższe niż w 2020 r.

Do grona najbardziej zmiennych partnerów należą także Wietnam (współczynnik zmienności dla importu ilościowego: 1,38) oraz Norwegia w eksporcie (CV 1,72), co odzwierciedla niestabilność tych relacji handlowych.

Wniosek: Sektor cechuje się podatnością na gwałtowne szoki cenowe, które mogą wynikać zarówno z czynników geopolitycznych (brexit), jak i z jednorazowych zaburzeń podaży (Wietnam) czy globalnych napięć inflacyjnych (2022). Zdolność UE do absorpcji tych

wstrząsów i utrzymania nadwyżki handlowej świadczy o elastyczności unijnych producentów.

Wnioski

Handel działem CN 13 w latach 2015–2025 przeszedł głęboką transformację. Unia Europejska umocniła pozycję eksportera wysoko przetworzonych soków i ekstraktów roślinnych, osiągając wzrost wartości głównie dzięki podwyżkom cen, podczas gdy wolumen eksportu praktycznie nie uległ zmianie. Po stronie importu zwiększał się zarówno wolumen, jak i wartość, przy czym dostawy koncentrowały się w rękach Chin, Indii i Wietnamu.

Struktura geograficzna wymiany zmieniała się radykalnie – pojawił się anonimowy, lecz bardzo duży kanał eksportowy, a tradycyjne rynki, takie jak Rosja, straciły na znaczeniu. Sektor doświadczył kilku wstrząsów cenowych – od szoku wietnamskiego w 2017 r., przez brexitowy spadek cen z Wielkiej Brytanii, po ogólnoswiatową falę drożyzny w 2022 r. – które łącznie ukształtowały dzisiejszą wyższą bazę cen eksportowych przy nieco podwyższonej zmienności.

Specjalizacja eksportowa w ramach UE pozostaje silnie skoncentrowana w Hiszpanii i Francji (RSCA odpowiednio 0,51 i 0,51) oraz w Niemczech i Irlandii, podczas gdy większość państw członkowskich odgrywa marginalną rolę w tym handlu (specjalizacja państw). Rosnąca koncentracja po stronie importu (HHI +34%) oraz eksportu (HHI +11%) może w przyszłości zwiększać ryzyko związane z zależnością od wąskiej grupy partnerów.

Ostatecznie dane za lata 2023–2025 wskazują na stabilizację – wartość eksportu oscyluje wokół 1,65 mld EUR, importu wokół 1,40 mld EUR, a ceny jednostkowe wracają do długoterminowego trendu wzrostowego, co sugeruje dojrzałą fazę cyklu w tym segmencie rynku.

Wygenerowano 2026-07-24 na podstawie danych z tradedashboard.eu

Raport wygenerowany maszynowo: przyspiesza analizę człowieka, choć czasami może ją wprowadzić w błąd. Nigdy nie może jej w pełni zastąpić.

Jeśli potrzebujesz porady dotyczącej europejskiej polityki handlowej lub reprezentacji Twoich interesów w Brukseli, nie wahaj się skontaktować ze mną pod adresem support@tradedashboard.eu. Znajdziesz moje CV pod tym adresem.